

IN DIT NUMMER:[Uitgelicht: Welkom in Zeeland](#)[Verenigde Oostindische Compagnie](#)[> Tentoonstelling: Scheurbuik en Scheepsbesluit.](#)[> Archieven Kamer Zeeland van de VOC](#)[> Speurtocht door het VOC-verleden van Middelburg](#)[> Stijlkamers in stijl](#)[Open Monumentendag](#)[Vrienden van het Zeeuws Archief](#)[U kunt nu wel thuisblijven!](#)[Adres- en openingsgegevens](#)[Abonnement Nieuwsbrief](#)**UITGELICHT: Welkom in Zeeland**

Wanneer u deze Nieuwsbrief (in een nieuw jasje) onder ogen krijgt is Zeeland weer volop in gebruik als vakantieland. De provincie lokt mensen de grenzen over met bovenstaande slogan. Uit deze strandscene uit Domburg blijkt dat de Zeeuwse kust al sinds jaar en dag badgasten trekt. De zogenaamde badkoetsjes zijn pas na de Tweede Wereldoorlog uit het strandbeeld verdwenen. Ze werden gebruikt voor het baden.

Foto: collectie Zelandia Illustrata no P-00377

U kunt nu wel thuisblijven!

De database Zeeuws Archief ISIS is nu al weer een half jaar beschikbaar via internet. Duizenden onderzoekers raadplegen deze database waarmee vele genealogische persoonsgegevens thuis via de computer kunnen worden geraadpleegd. Vanaf april jongstleden zijn zelfs alle huwelijksakten van de Burgerlijke Stand van de hele provincie Zeeland beschikbaar. Het gaat om de akten vanaf 1811 tot en met 1922. Voor Zeeuws-Vlaanderen zelfs al vanaf 22 september 1796. Hierdoor vervalt voor veel onderzoekers de directe behoefte om onderzoek in de studiezaal van het Zeeuws Archief te doen. Vele genealogische basisgegevens zijn nu thuis te raadplegen, zelfs buiten de openingstijden van de studiezaal van het Zeeuws Archief.

Het Zeeuws Archief is zich bewust van de gevolgen voor de bezoekersaantallen aan onze mooie, ruime studiezaal. Deze nemen namelijk af. Dat zal de komende maanden alleen nog maar 'erger' worden, want vanaf eind juni zal ook een groot aantal overlijdensakten van de Burgerlijke Stand over de periode 1811-1940 (Zeeuws-Vlaanderen vanaf 1796) aan de Zeeuws Archief ISIS database worden toegevoegd. Hierdoor verdubbelt het aantal persoonsvermeldingen tot zo'n 2 miljoen namen. Tot en met 2003 zullen elk kwartaal nieuwe bestanden met overlijdensakten worden toegevoegd.

Het invoeren van gegevens uit de overlijdensakten van de Burgerlijke Stand is in 1995 door het toenmalige Rijksarchief in Zeeland begonnen. Een enthousiaste groep vrijwilligers werkt nu al weer voor het achtste jaar aan deze enorme klus. Meer dan een half miljoen Zeeuwse overlijdensakten moeten worden ingevoerd. Gekozen is om zoveel mogelijk relevante gegevens uit de akte over te nemen: namen van de overledene, geslacht, leeftijd, beroep en burgerlijke staat. Ook de naam van de partner (al dan niet overleden) wordt eraan toegevoegd als die tenminste op de akte vermeld staat. Van de ouders van de overledene worden de naam, de leeftijd en het beroep ingevoerd. Indien bij het beroep is vermeld 'Niet opgenomen', dan is de kans heel groot dat de ouders bij aangifte van het overlijden niet meer leefden. Het opmerkingenveld bevat mededelingen over eerdere relaties, bijgevoegde uittreksels en andere opmerkingen.

Let u er op dat een overlijden van een persoon twee keer kan voorkomen. Het overlijden werd namelijk geregistreerd in de gemeente van overlijden. Als dat niet de officiële woonplaats was, werd daar een extract (uittreksel) van de akte in het register van overlijden ingeschreven. Personen die in de provincie Zeeland zijn overleden in een andere plaats dan hun woonplaats komen dus twee keer voor. Niet opgenomen zijn de namen van de aangevers. Bij kinderen is vaak de vader de eerste aangever. Soms wordt in de akte ook het adres vermeld waar de persoon overleed. Dit is ook niet opgenomen in de index. In sommige gevallen hebben verschillende invoerders van de overlijdensakten gegevens over het adres en de geboortedatum in het opmerkingenveld ingevoerd. De doodsoorzaak is niet via de overlijdensakte te achterhalen. Ook de aangifte van levenloos geboren kinderen is opgenomen in de registers van overlijden van de Burgerlijke Stand. In Zeeland was het gebruikelijk de levenloos geboren tot 1840 een voornaam te geven. U kunt alle levenloos geboren terugvinden door in het veld 'voornaam' het woord 'Levenloos' in te typen.

De mogelijkheid om de Zeeuwse overlijdensakten thuis te raadplegen zal uw bezoek aan de studiezaal van het Zeeuws Archief misschien minder urgent maken. Maar u blijft ons nodig hebben voor alle andere bronnen voor genealogisch onderzoek die u in de studiezaal van het Zeeuws Archief kunt vinden. Bovendien, als u de originele bronnen wilt inzien, dan moet u ook in de studiezaal zijn. Zullen we dan maar zeggen: 'Tot ziens?'

Overlijdensakte van Dingenis van Stee, overleden op 24-jarige leeftijd op 14 maart 1908 te Yerseke.

De gegevens van deze akte zijn ook via Zeeuws Archief ISIS voor iedereen terug te vinden.

Verenigde Oostindische Compagnie

De VOC laat dit jaar van zich spreken. Het is 400 geleden dat deze eerste multinational werd opgericht. Overal vinden activiteiten plaats die met de VOC verband houden. Middelburg, de tweede belangrijkste Kamer van de VOC, speelt daarin een belangrijke rol. Uiteraard besteedt het Zeeuws Archief ook aandacht aan de VOC, onder andere een expositie en een speurtocht.

Randversiering met VOC-motieven rondom een gedicht van de kinderen uit het Burgerweeshuis te Middelburg voor bewindhebber Van der Mandere, 1787.

ZA, Collectie Van der Mandere.

> Tentoonstelling: Scheurbuik en Scheepsbeschuit.

De bezoeker aan deze tentoonstelling volgt de avontuurlijke reis van de bemanning van een VOC-schip, van Texel via Kaapstad naar China. In het eerste gedeelte van de expositie wordt aandacht geschonken aan de bouw van het schip, de reis, de goederen en het personeel dat mee gaat. Het tweede en derde gedeelte gaan over het leven en gezondheid aan boord. Vier personen worden uitgelicht: een scheepsjongen uit een Middelburgs weeshuis, een soldaat uit Duitsland, een matroos uit een logement van een 'zieleverkoper' en een Zeeuwse scheepschirurgijn. De bezoeker volgt hun leven en werkzaamheden aan boord, waarbij het medische verhaal de rode draad vormt. Aan de hand van het dagboek van de scheepschirurgijn, die voer op het schip 'de Pallas', worden ziekten zoals scheurbuik, rotkoorts, dysenterie en malaria en het vaak desastreuze effect van deze ziektes op de bemanning van het schip belicht. Archiefstukken en museumvoorwerpen geven een kleurrijk beeld van het leven aan boord van een VOC-schip. Tijdens de expositie zijn in de Archiefwinkel van het Zeeuws Archief boeken, Ansichtkaarten en andere producten te koop die betrekking hebben op de VOC. De officiële opening vindt plaats op vrijdagmiddag 5 juli 2002, samen met de opening van de VOC-tentoonstelling "Op reis met de VOC. Naar de Oost met de Zeeuwse zusjes Lammens", die in de maanden juli en augustus in de Zeeuwse Bibliotheek te zien is.

Data: 28 juni 2002 tot en met 11 januari 2003.

Plaats: middeleeuwse keldergewelven van het Van de Perrehuis, Zeeuws Archief.

Openingstijden: maandag tot en met zaterdag van 9.00-17.00 uur.

Toegang: gratis.

> Archieven Kamer Zeeland van de VOC

Dit jaar is er heel veel aandacht voor de VOC, de handelsonderneming die in 1602 werd opgericht. De Kamer Zeeland van de VOC, gevestigd in Middelburg, was na Amsterdam de belangrijkste Kamer van de VOC. Het archief van de Kamer Zeeland is van belang voor de Zeeuwse geschiedschrijving. Het archief van de VOC berust in Den Haag in het Nationaal Archief (het voormalige Algemeen Rijksarchief). Dus ook de archieven van de Kamer van Zeeland. Toch heeft het Zeeuws Archief nog heel wat andere archieven en verzamelingen waarin interessante gegevens over de Kamer Zeeland te vinden zijn. Om het de bezoeker gemakkelijk te maken zijn al deze archieven en verzamelingen beschreven in een gids (GIDS 23). Deze staat in de studiezaal in de kast van de toegangen.

Eén van de archieven die in deze gids vele malen voorkomt lichten we hier nader toe in de hoop dat u nieuwsgierig wordt. Het betreft het archief van de familie Mathias-Pous-Tak van Poortvliet (toegang 255). Diverse personen uit de geslachten Pous en Mathias waren bewindhebber bij de VOC. Ze hebben in die functie de nodige archiefstukken achtergelaten, voornamelijk uit de achttiende eeuw. Een greep hieruit: aantekeningen uit de notulen van de kamer Zeeland (inv.nrs. 15-16,225), scheepsjournalen (inv.nrs. 48,56,261), stukken betreffende de uitrusting en bewapening van schepen (inv.nrs. 60,257). Over het financiële reilen en zeilen van de compagnie en het leven in de vestigingen in Azië is eveneens veel informatie te vinden in het archief van Mathias-Pous-Tak van Poortvliet.

We vestigen uw bijzondere aandacht nog op een lijst van bewindhebbers van de Kamer Zeeland (1602-1796) en de schepen van deze Kamer (1602-1794) (inv.nr. 374), die in kopie op de studiezaal staat (GIDS 24). Tot slot is er nog een lijst van de verongelukte schepen van de VOC over de perioden 1721-1741 en 1771-1786 (inv.nr. 263).

> Speurtocht door het VOC-verleden van Middelburg

In het kader van de VOC-activiteiten in Middelburg en de tentoonstelling "Scheurbuik en Scheepsbesluit. Het leven aan boord van een VOC-schip", (zie elders in deze Nieuwsbrief) heeft het Zeeuws Archief een speurtocht ontwikkeld. De speurtocht is met name gericht op scholieren, maar is ook uitstekend door volwassenen te gebruiken om een wandeling door het Middelburgse VOC-verleden te maken.

Vanuit het Zeeuws Archief volgt u het spoor van de VOC door de stad Middelburg. De tocht voert langs huizen van bewindhebbers die de VOC bestuurden, de weegplaatsen van goederen, de haven, het gildehuis van de kuipers die tonnen voor de VOC maakten, pakhuizen waar de VOC haar kostbare handelsgoederen opsloeg, het voormalige werfterrein van de VOC, het huis van de opperequipagemeester van de VOC, statige koopmanswoningen uit de VOC-tijd en nog veel meer.

De speurtocht zal in juli beschikbaar komen op de website van het Zeeuws Archief en is gratis te downloaden. De speurtocht zal in juli ook verkrijgbaar zijn aan de balie van het Zeeuws Archief. De prijs is nog niet bekend.

De werf van de VOC. Tekening in kleur door J. Arends, 1778. ZA, KZGW, Zel.III. II-460.

> Stijlkamers in stijl

Hoe zag het interieur van het Van de Perrehuis eruit in de achttiende eeuw? Dat is te zien in het najaar van 2002. Dan kunt u zich in het Van de Perrehuis in de achttiende eeuw wanen, waar in het kader van het VOC-jaar de mooiste kamers in stijl worden ingericht.

De tafel in de voormalige eetkamer staat er feestelijk gedekt bij met prachtig tafellinnen, porselein, zilveren bestek en weelderige bloemstukken. De tapijtkamer wordt weer als salon ingericht met

authentiek meubilair, schilderijen en muziekinstrumenten. Twee kleinere ruimtes worden als kabinet ingericht. Deze unieke kans om de stijlkamers in het Van de Perrehuis geheel authentiek ingericht te zien, mag u niet missen! In de volgende Nieuwsbrief zullen we u informeren over rondleidingen aan de 'Stijlkamers in stijl'. Data: 20 september tot en met 2 november 2002

Open Monumentendag

Op zaterdag 14 september 2002 is het Open Monumentendag. In heel Nederland zullen monumentale panden worden opengesteld zodat mensen een kijkje kunnen nemen in huizen die ze meestal alleen aan de buitenkant kunnen bewonderen. Uiteraard is ook het Zeeuws Archief geopend en wel van 10.00 – 17.00 uur. Belangstellenden kunnen vrij rondlopen of zich aansluiten bij rondleidingen die op gezette tijden plaatsvinden. Er is gratis koffie en thee (en ranja). De studiezaal is op Open Monumentendag gesloten.

Vrienden van het Zeeuws Archief

De stichting Vrienden van het Zeeuws Archief komt op voor de belangen van het Zeeuws Archief daar waar het nodig en mogelijk is en behartigt de belangen van het regionaal historisch centrum bij allerlei gelegenheden, zoals onderhandelingen bij aankopen van erfstukken, aanvragen van subsidies enzovoorts. In mei zijn alle donateurs uitgenodigd op de jaarlijkse donateurdag. Daar is verslag gedaan van de inspanningen van de stichting. Zo heeft de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief dit voorjaar subsidie gekregen van het G.H.G. von Brucken Fock Fonds te Middelburg ten behoeve van de tentoonstelling "Er zit Muziek in geschiedenis. Zeeuwse muziekgeschiedenis 16e-20e eeuw". De vrienden en vriendinnen zijn ook 'getrakteerd' op een onderhoudende lezing over de stijlkamers en portretten uit de 17e en eerste helft van de 18e-eeuw en op een exclusieve rondleiding door het prachtige gebouw. Wilt u ook vriend van het Zeeuws Archief worden? Dat kan. Vraag de folder aan bij Irene Gramberg van het Zeeuws Archief, telefoon (0118) 678805.

Adres- en openingsgegevens

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg
Telefoon (0118) 678800, Fax (0118) 628094

E-mail info@zeeuwsarchief.nl Website www.zeeuwsarchief.nl

Reguliere openingstijden studiezaal: dinsdag tot en met zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur. De expositieruimte is ook op maandag geopend. In de maanden juli en augustus is het Zeeuws Archief op zaterdag gesloten. Zaterdag 14 september op Open Monumentendag is de studiezaal gesloten.

Abonnement Nieuwsbrief

Zoals u ziet is de Nieuwsbrief van het Zeeuws Archief ingrijpend gewijzigd. De lay-out is veranderd en ook treft u de uitgave aan in de periodiek van de stichting Cultureel Erfgoed Zeeland waarin de stichting Regionale Geschiedbeoefening Zeeland is opgegaan. In het nieuwe ontwerp zijn een aantal wensen van lezers gerealiseerd die de leesbaarheid bevorderen, bijvoorbeeld een groter lettertype.

Om u zo goed mogelijk te informeren, actueel nieuws te verschaffen en druk- en portokosten te besparen is het de bedoeling om deze uitgave op termijn elektronisch naar u te versturen. Een e-mail nieuwsbrief dus voor iedereen die over internet beschikt. Op korte termijn is dit nog niet te realiseren, maar in het huidige ontwerp is hiermee al wel rekening gehouden. Daarom vragen wij u met klem uw e-mail adres door te geven op de antwoordkaart die u elders in deze uitgave aantreft.

Wilt u als nieuwe abonnee de gratis Nieuwsbrief ontvangen, mail dan uw adresgegevens via het formulier dat u aantreft op www.zeeuwsarchief.nl. U kunt zich op deze manier ook afmelden voor de Nieuwsbrief. Hebt u geen e-mail, dan kunt u een kaartje sturen naar het Zeeuws Archief met uw aanmelding of afmelding voor de Nieuwsbrief.